

2. nacionalna konferenca JEZIKI V IZOBRAŽEVANJU – JEZIKI NAS POVEZUJEJO

Ljubljana, 15. april 2016

Motivacija, zahtevnost, kakovost – trije stebri pismenosti

Igor Saksida, Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani, Univerza na Primorskem

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zakaj in čemu razmišljati o pismenosti?

- ✓ **Vzrok:** PISA: komaj temeljni dosežki – UN za slovenščino? = PISA.
- **Namen:** izboljšanje pismenosti:
 - **temeljna zmožnost** pri vseh predmetih,
 - **mednarodna primerljivost:** ena od možnosti evalvacije: primerjava **celote**, ne dela sistema (npr. le učni načrt, NPZ).
- **Nesporazumi:** ne bipolarna paradigma, ampak produkt: svoboda **ali in** predpis **in** ... ; znanje **ali-in** ustvarjalnost, avtonomija **ali-in** nadzor ...)

Kaj je **bralna pismenost**? (*Zmo, Komp ...*)

- **Gradniki: Bralna motivacija: notranja** (veselje do branja, zatopljenost, občutek kompetentnosti), **zunanja** (bralna naloga kot izziv, nagrada kot spodbuda), **socialna** (tekmovalnost na podlagi visokih pričakovanj mentorja branja). **Repcijska zmožnost** kot obvladovanje postopkov tvorjenja pomena; učitelj kot **bralni model** spodbuja usvajanje in razvijanje bralnih strategij. **Znanje**: pot k preseganju naivnega prilaščanja besedil, k pogovoru in inkulturaciji.
- V šoli **ni možna** prosta izbira bralnega gradiva.
- Učimo iz ljubezni do slovenščine **in** da se izkažemo pred sošolci **in** za ocene ... **Ocena**: od 1 do 5, **samopodoba**: ne nujno visoka, ampak **realna**.

Zahtevnost – diferenciacija, Pisa, Norveška

(Ravni bralnih nalog: Kako doma? Kako na tujem?)

Vrtec:

- vrtčevska (porajajoča se) pismenost:
 - izbira **raznovrstnih besedil** glede na zahtevnost in temo, **predopismenjevanje** (poimovanje tiska, orientacija, grafomotorika, slušno in vidno zaznavanje, *drseče „branje“*), razvijanje govora,
 - jasnejša opredelitev v kurikulumu, več dejavnosti za bolj zmožne.

➤ „**Nezrelost**“: Razvoj je treba **spodbujati**.

➤ „**Pošolanje**“?

Osnovna, srednja šola, visokošolsko iz.

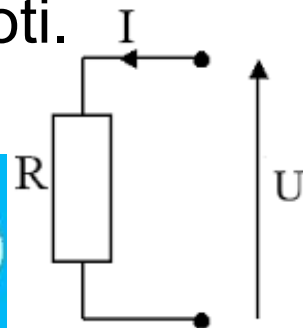
- **OŠ**: nujnost jasnejše opredelitve (*Višjih?*) standardov znanja po triletjih **in glede na ravni bralne pismenosti (tako PISA, tudi priporočila učiteljem)**:
 - 1. triletje: **bolj ambiciozno opismenjevanje**, nujna **diagnostika**, do konca 1. razreda (vsaj) velike tiskane črke, lahko tudi male; 2. razred: pisana abeceda, 3. razred: utrjevanje in avtomatizacija;
 - 2. in 3. triletje: **samostojno delo z besedili pri vseh predmetih**. Pismenost kot del ocene pri predmetu (tudi branje grafov ...).
- **SŠ**: matura in pismenost kot del poklicne kompetence, večja diferenciacija in zahtevnost SM.
- **VIS**: več pozornosti nameniti pismenosti predvsem pri izobraževanju učiteljev. (*Kemija in pismenost*).

Bipolarne motnje

- Domače branje ali branje po lastni izbiri?
- Tipkovnica ali nalivnik?
- Slovnica ali raba? »Normativni kalup« je nujen za osmišljeno svobodo. **Ni vse prav!** (*Jaz bom bil pilot ...*)
- Praksa ali teorija? Nujno sodelovanje vseh: šol, ZRSŠ, fakultet (tako Norvežani). *Pri nas: CT.*
- Znanje ali zmožnost (*ustvarjalnost*)? Jamranja o netrajnosti znanja in storilnostni šoli. Podatkovno znanje (Kdaj se je rodil Ivan Cankar?) ne odraža (ne)razvitosti pismenosti, tako kot obvladovanje vejice („*Vse je rdeče v spisu.*“) ne odraža sporazumevalne zmožnosti v celoti.

(Napišite Ohmov zakon.)

Kakovost:

- povezava s kulturo dela in **visokih pričakovanj** (Finska),
- avtonomija **in** evalvacija,
- zunanja **in** notranja evalvacija (šol):
kritična analiza podatkov, cikličnost in trajnost, evalvacija kot zaveza k izboljšavam, primeri dobre prakse – **realna samopodoba**,
- učiteljeve ocene **in** NPZ, matura,
- zunanje preverjanje: ne »kazen« ali rušenje avtonomije, utrjevanje **avtoritete učitelja**.

Hvala za potrpljenje!

**Zmožnost,
ne le pozitivna
samopodoba,
kajne?**

